

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

17 mai 2022*

„Trimitere preliminară – Directiva 93/13/CEE – Clauze abuzive în contractele încheiate cu consumatorii – Principiul echivalenței – Principiul efectivității – Procedură de executare silită a unui contract de leasing financiar care constituie titlu executoriu – Contestație la executare – Reglementare națională care nu permite instanței sesizate cu această contestație să verifice caracterul abuziv al clauzelor unui titlu executoriu – Competența instanței de executare de a examina din oficiu caracterul eventual abuziv al unei clauze – Existența unei acțiuni de drept comun care permite controlul caracterului abuziv al clauzelor menționate – Cerința unei cauțiuni pentru suspendarea procedurii de executare silită”

În cauza C-725/19,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Judecătoria Sectorului 2 București (România), prin decizia din 18 septembrie 2019, primită de Curte la 1 octombrie 2019, în procedura

IO

împotriva

Impuls Leasing România IFN SA,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte, domnul A. Arabadjiev, doamna K. Jürimäe și domnii C. Lycourgos, E. Regan, S. Rodin (raportor) și I. Jarukaitis, președinți de cameră, domnii M. Ilešič, J.-C. Bonichot, M. Safjan, F. Biltgen, P. G. Xuereb și N. Piçarra, doamna L. S. Rossi și domnul A. Kumin, judecători,

avocat general: domnul E. Tanchev,

grefier: doamna R. Șereș, administratoare,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 27 aprilie 2021,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru Impuls Leasing România IFN SA, de N. M. Ionescu, avocată;

* Limba de procedură: română.

- pentru guvernul român, de E. Gane, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de N. Ruiz García, C. Gheorghiu și M. Carpus Carcea, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 15 iulie 2021,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea Directivei 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii (JO 1993, L 95, p. 29, Ediție specială, 15/vol. 2, p. 273).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între IO, pe de o parte, și Impuls Leasing România IFN SA (denumită în continuare „ILR”), pe de altă parte, în legătură cu o contestație la executare formulată de reclamanta din litigiul principal împotriva unor acte de executare silită privind un contract de leasing financiar.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Al douăzeci și patrulea considerent al Directivei 93/13 enunță că „autoritățile judiciare sau administrative din statele membre trebuie să aibă la dispoziție mijloace adecvate și eficiente pentru a împiedica aplicarea în continuare a clauzelor abuzive în contractele încheiate cu consumatorii”.
- 4 Articolul 6 alineatul (1) din această directivă prevede:
„Statele membre stabilesc că clauzele abuzive utilizate într-un contract încheiat cu un consumator de către un vânzător sau un furnizor [a se citi «profesionist»], în conformitate cu legislația internă, nu creează obligații pentru consumator, iar contractul continuă să angajeze părțile prin aceste clauze [a se citi «potrivit dispozițiilor sale»], în cazul în care poate continua să existe fără clauzele abuzive.”
- 5 Potrivit articolului 7 alineatul (1) din directiva menționată:
„Statele membre se asigură că, în interesul consumatorilor și al concurenților, există mijloace adecvate și eficiente pentru a preveni utilizarea în continuare a clauzelor abuzive în contractele încheiate cu consumatorii de către vânzători sau furnizori [a se citi «profesioniști»].”

Dreptul român

- 6 Codul de procedură civilă a fost modificat prin Legea nr. 310/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative (*Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 1074) din 18 decembrie 2018, intrată în vigoare la 21 decembrie 2018. Întrucât cererea de executare silită în

discuție în litigiul principal a fost introdusă la 26 martie 2019, ea este guvernată de dispozițiile acestui cod, astfel cum a fost modificat prin legea amintită (denumit în continuare „Codul de procedură civilă modificat”).

- 7 Articolul 24 din Codul de procedură civilă modificat prevede:
„Dispozițiile legii noi de procedură se aplică numai proceselor și executărilor silită începute după intrarea acesteia în vigoare.”
- 8 Articolul 632 alineatul (1) din Codul de procedură civilă modificat dispune:
„Executarea silită se poate efectua numai în temeiul unui titlu executoriu.”
- 9 Potrivit articolului 638 alineatul (1) punctul 4 din Codul de procedură civilă modificat:
„Sunt, de asemenea, titluri executorii și pot fi puse în executare silită [...] titlurile de credit sau alte înregistrări cărora legea le recunoaște putere executorie.”
- 10 Articolul 638 alineatul (2) din Codul de procedură civilă modificat prevede:
„Suspendarea executării titlurilor prevăzute la alineatul (1) punctele 2 și 4 poate fi cerută și în cadrul acțiunii de fond având ca obiect desființarea lor. Dispozițiile articolului 719 se aplică în mod corespunzător.”
- 11 Articolul 713 alineatul (2) din Codul de procedură civilă modificat dispune:
„În cazul în care executarea silită se face în temeiul unui alt titlu executoriu decât o hotărâre judecătorească, se pot invoca în contestația la executare și motive de fapt sau de drept privitoare la fondul dreptului cuprins în titlul executoriu, numai dacă legea nu prevede în legătură cu acel titlu executoriu o cale procesuală pentru desființarea lui, inclusiv o acțiune de drept comun.”
- 12 Potrivit articolului 8 din Ordonanța Guvernului nr. 51/1997 privind operațiunile de leasing și societățile de leasing:
„Contractele de leasing, precum și garanțiile reale și personale, constituite în scopul garantării obligațiilor asumate prin contractul de leasing, constituie titluri executorii.”
- 13 Articolul 15 din Ordonanța Guvernului nr. 51/1997 prevede:
„Dacă în contract nu se prevede altfel, în cazul în care locatarul/utilizatorul nu execută obligația de plată integrală a ratei de leasing timp de două luni consecutive, calculate de la scadența prevăzută în contractul de leasing, locatorul/finanțatorul are dreptul de a rezilia contractul de leasing, iar locatarul/utilizatorul este obligat să restituie bunul și să plătească toate sumele datorate, până la data restituirii în temeiul contractului de leasing.”
- 14 Articolul 10 litera d) din Ordonanța Guvernului nr. 51/1997 dispune:
„Locatarul/utilizatorul se obligă să achite toate sumele datorate conform contractului de leasing – rate de leasing, asigurări, impozite, taxe –, în cuantumul și la termenele menționate în contract.”
- 15 Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori a transpus în dreptul român Directiva 93/13.

16 Potrivit articolului 1 din Legea nr. 193/2000:

„(1) Orice contract încheiat între profesioniști și consumatori pentru vânzarea de bunuri sau prestarea de servicii va cuprinde clauze contractuale clare, fără echivoc, pentru înțelegerea cărora nu sunt necesare cunoștințe de specialitate.

(2) În caz de dubiu asupra interpretării unor clauze contractuale, acestea vor fi interpretate în favoarea consumatorului.

(3) Se interzice profesioniștilor stipularea de clauze abuzive în contractele încheiate cu consumatorii.”

17 Articolul 2 din Legea nr. 193/2000 prevede:

„(1) Prin consumator se înțelege orice persoană fizică sau grup de persoane fizice constituite în asociații, care, în temeiul unui contract care intră sub incidența prezentei legi, acționează în scopuri din afara activității sale comerciale, industriale sau de producție, artizanale ori liberale.

(2) Prin profesionist se înțelege orice persoană fizică sau juridică autorizată, care, în temeiul unui contract care intră sub incidența prezentei legi, acționează în cadrul activității sale comerciale, industriale sau de producție, artizanale ori liberale, precum și orice persoană care acționează în același scop în numele sau pe seama acesteia.”

18 Articolul 4 din Legea nr. 193/2000 dispune:

„(1) O clauză contractuală care nu a fost negociată direct cu consumatorul va fi considerată abuzivă dacă, prin ea însăși sau împreună cu alte prevederi din contract, creează, în detrimentul consumatorului și contrar cerințelor bunei-credințe, un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților.

(2) O clauză contractuală va fi considerată ca nefiind negociată direct cu consumatorul dacă aceasta a fost stabilită fără a da posibilitate consumatorului să influențeze natura ei, cum ar fi contractele standard preformulate sau condițiile generale de vânzare practicate de comercianți pe piața produsului sau serviciului respectiv.

(3) Faptul că anumite aspecte ale clauzelor contractuale sau numai una dintre clauze a fost negociată direct cu consumatorul nu exclude aplicarea prevederilor prezentei legi pentru restul contractului, în cazul în care o evaluare globală a contractului evidențiază că acesta a fost prestabilit unilateral de profesionist. Dacă un profesionist pretinde că o clauză standard preformulată a fost negociată direct cu consumatorul, este de datoria lui să prezinte probe în acest sens.

(4) Lista cuprinsă în anexa care face parte integrantă din prezenta lege redă, cu titlu de exemplu, clauzele considerate ca fiind abuzive.

(5) Fără a încălca prevederile prezentei legi, natura abuzivă a unei clauze contractuale se evaluează în funcție de:

a) natura produselor sau a serviciilor care fac obiectul contractului la momentul încheierii acestuia;

- b) toți factorii care au determinat încheierea contractului;
- c) alte clauze ale contractului sau ale altor contracte de care acesta depinde.

(6) Evaluarea naturii abuzive a clauzelor nu se asociază nici cu definirea obiectului principal al contractului, nici cu calitatea de a satisface cerințele de preț și de plată, pe de o parte, nici cu produsele și serviciile oferite în schimb, pe de altă parte, în măsura în care aceste clauze sunt exprimate într-un limbaj ușor inteligibil.”

- 19 Potrivit articolului 6 din Legea nr. 193/2000:

„Clauzele abuzive cuprinse în contract și constatate fie personal, fie prin intermediul organelor abilitate prin lege nu vor produce efecte asupra consumatorului, iar contractul se va derula în continuare, cu acordul consumatorului, numai dacă după eliminarea acestora mai poate continua.”

- 20 Anexa la Legea nr. 193/2000 prevede la alineatul (1) litera i):

„Sunt considerate clauze abuzive acele prevederi contractuale care [...] obligă consumatorul la plata unor sume disproporționat de mari în cazul neîndeplinirii obligațiilor contractuale de către acesta, comparativ cu pagubele suferite de profesionist.”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

- 21 La 20 august 2008, IO a încheiat cu ILR un contract de leasing financiar pentru o perioadă de 48 de luni cu privire la un autovehicul cu o valoare fără taxa pe valoarea adăugată (TVA) de 7 810,94 euro. Din clauzele acestui contract reiese că valoarea finanțată era de 6 248,75 euro, că rata dobânzii era stabilită la 8,25 %, că taxa pentru acordarea creditului, stabilită la 4 %, era echivalentă cu 312,44 euro și că comisionul de gestiune era de 5 euro lunar. Acest contract prevedea că, în cazul neîndeplinirii obligațiilor contractuale, locatorul putea fie să ceară executarea silită a obligațiilor care îi revin utilizatorului prin contract, cu plata de daune interese, sau să ia, cumulativ sau alternativ, orice măsură pe care o considera necesară, fie să rezilieze contractul, fără o punere în întârziere prealabilă sau o formalitate complementară necesară, fără intervenția instanțelor judecătorești sau arbitrale, cu plata de daune interese.
- 22 La 7 decembrie 2009, întrucât IO nu a mai fost în măsură să plătească ratele de leasing stabilite, contractul de leasing financiar în discuție a fost reziliat. La 19 martie 2010, în temeiul titlului executoriu reprezentat de acest contract, autovehiculul în cauză a fost restituit societății ILR, iar ulterior, la 29 iunie 2010, a fost vândut pentru suma de 5 294,12 euro TVA inclus.
- 23 În urma rezilierii, ILR a declanșat la 15 octombrie 2010 o procedură de executare silită pentru suma de 12 592,32 lei (RON) (aproximativ 2 547 de euro), în vederea recuperării creanțelor deținute în temeiul titlului executoriu, și anume a facturilor neachitate privind rate de leasing, taxe de somație, penalități, diferențe de curs valutar, asigurări și cheltuieli de recuperare.
- 24 La 28 martie 2013, ILR a formulat o cerere de continuare a executării față de IO cu privire la suma de 70 601,12 RON (aproximativ 14 280 de euro). Prin sentința civilă din 13 noiembrie 2015, pronunțată de Judecătoria Sectorului 1 București (România), a fost obținută o validare a popririi față de un terț poprit.

- 25 La 16 noiembrie 2016, prin procesul-verbal al executorului judecătoresc, s-a dispus încetarea executării silită pentru motivul că patrimoniul lui IO nu cuprindea bunuri urmăribile.
- 26 La 26 martie 2019, ILR a formulat o nouă cerere de executare silită împotriva lui IO, pentru realizarea unei creanțe în cuantum de 137 502,84 lei (aproximativ 27 900 de euro), reprezentând cuantumul facturilor fiscale emise și neachitate, penalități de întârziere, diferența de capital finanțat și nerestituit, debite rezultate din neexecutarea obligațiilor contractuale, precum și cheltuieli de recuperare.
- 27 Prin încheierea din 12 aprilie 2019, Judecătoria Sectorului 2 București (România) a încuviințat executarea silită până la concurența sumei solicitate, majorată cu cheltuielile de executare stabilite ulterior, printr-o încheiere a executorului judecătoresc, la suma de 8 719,29 RON (aproximativ 1 764 de euro).
- 28 La 24 mai 2019, IO a formulat o contestație la executare. În susținerea contestației sale, aceasta a arătat că termenul de prescripție de trei ani, în cursul căruia ILR putea solicita și obține executarea silită în temeiul titlului executoriu reprezentat de contractul de leasing financiar, începuse să curgă în anul 2010, atunci când ea a încetat să plătească ratele de leasing, și expirase la data la care ILR a depus a doua cerere de executare silită. IO amintește de asemenea că, pentru o finanțare inițială de 6 248,75 euro, din care ar fi achitat o mare parte în perioada cuprinsă între anii 2008 și 2010, ILR a deschis, în anul 2019, o a doua procedură de executare silită, pentru o sumă de aproximativ 30 000 de euro.
- 29 ILR obiectează că deține o creanță certă, lichidă și exigibilă împotriva lui IO, compusă din diferența de capital finanțat de la data rezilierii contractului de leasing, din dobânzi, din penalități de întârziere, din valoarea primelor de asigurare achitate asigurătorului, din comisionul de recuperare și din valoarea facturilor neachitate, creanță din care ar fi fost scăzut prețul de vânzare al autoturismului care a făcut obiectul contractului de leasing.
- 30 Instanța de trimitere arată că contractul de leasing pe baza căruia a fost inițiată procedura de executare silită împotriva lui IO conține anumite clauze care ar putea fi considerate abuzive în temeiul Legii nr. 193/2000, care a transpus Directiva 93/13 în dreptul român. Ea precizează că, în temeiul articolului 713 alineatul (2) din Codul de procedură civilă, în versiunea anterioară modificării sale prin Legea nr. 310/2018, o instanță națională putea să examineze caracterul abuziv al clauzelor contractuale din contractele de leasing în cadrul unei contestații la executare dacă nu exista nicio cale procesuală specifică pentru desființarea acestora. În schimb, în temeiul articolului 713 alineatul (2) din acest cod modificat și aplicabil litigiului principal, instanța respectivă nu ar putea în prezent să examineze caracterul abuziv al unor asemenea clauze contractuale decât dacă nu există nicio cale procesuală pentru desființarea contractelor respective, inclusiv o acțiune de drept comun. Or, Legea nr. 193/2000 ar oferi acum consumatorilor posibilitatea de a introduce o acțiune de drept comun în cadrul căreia o instanță națională ar putea controla caracterul eventual abuziv al unor clauze contractuale.
- 31 Instanța de trimitere observă însă că, în conformitate cu principiul efectivității, mecanismele naționale de executare silită nu trebuie să facă imposibilă în practică sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite consumatorilor de dreptul Uniunii. Or, o protecție efectivă a acestor drepturi nu ar putea fi garantată decât cu condiția ca sistemul procedural național să permită un control din oficiu al naturii potențial abuzive a clauzelor contractuale în cadrul procedurii de executare silită înseși. Ar exista, așadar, o îndoială în ceea ce privește compatibilitatea articolului 713 alineatul (2) din Codul de procedură civilă modificat cu Directiva

93/13, întrucât consumatorii sunt obligați în prezent să introducă o acțiune de drept comun fără a avea posibilitatea de a exercita, atunci când contestă executarea silită, drepturile care le sunt conferite de această directivă.

- 32 În aceste condiții, Judecătoria Sectorului 2 București a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Directiva 93/13/CEE trebuie să fie interpretată, luând în considerare principiul efectivității, în sensul că se opune unei legislații naționale, precum reglementarea română în vigoare privind condițiile de admisibilitate a contestației la executare – articolul 713 alineatul (2) din Codul de procedură civilă [modificat] [...] –, care nu conferă, în cadrul unei contestații la executare, posibilitatea de a examina, la cererea consumatorului sau de către instanță, din oficiu, dacă clauzele dintr-un contract de leasing ce constituie titlu executoriu au caracter abuziv, pentru motivul că există o acțiune de drept comun în cadrul căreia contractele încheiate între un «consumator» și un «vânzător sau furnizor» («profesionist») ar putea fi verificate sub aspectul existenței unor clauze abuzive în sensul acestei directive?”

Cu privire la competența Curții

- 33 ILR invocă necompetența Curții de a se pronunța cu privire la prezenta cerere de decizie preliminară, pentru motivul că această cerere ar privi interpretarea dreptului național.
- 34 În această privință, trebuie amintit că, în temeiul unei jurisprudențe constante, în cadrul procedurii prevăzute la articolul 267 TFUE, care este întemeiată pe o separare clară a funcțiilor între instanțele naționale și Curte, numai instanța națională este competentă să constate și să aprecieze situația de fapt din litigiul principal, precum și să interpreteze și să aplice dreptul național (Hotărârea din 14 iunie 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, punctul 76 și jurisprudența citată). În cadrul unei asemenea proceduri, competența Curții este astfel limitată numai la examinarea dispozițiilor dreptului Uniunii (Hotărârea din 11 iulie 2018, Somoza Hermo și Ilunión Seguridad, C-60/17, EU:C:2018:559, punctul 44).
- 35 Această situație se regăsește în prezenta cauză.
- 36 Astfel, este suficient să se constate că instanța de trimitere solicită Curții să se pronunțe cu privire la interpretarea Directivei 93/13 pentru a putea soluționa un litigiu referitor la un contract încheiat între un profesionist și un consumator.
- 37 Prin urmare, Curtea este competentă să soluționeze prezenta cerere de decizie preliminară.

Cu privire la întrebarea preliminară

- 38 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă Directiva 93/13 trebuie să fie interpretată în sensul că se opune unei legislații naționale care nu permite instanței de executare, sesizată cu o contestație la executare privind un contract de leasing financiar încheiat între un consumator și un profesionist care constituie titlu executoriu, să aprecieze, din oficiu sau la cererea consumatorului, caracterul abuziv al clauzelor acestui contract, pentru motivul că există o acțiune de drept comun în cadrul căreia caracterul abuziv al clauzelor unui astfel de contract poate fi controlat de instanța sesizată cu acțiunea respectivă.

- 39 Potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, sistemul de protecție pus în aplicare prin Directiva 93/13 se întemeiază pe ideea că un consumator se găsește într-o situație de inferioritate față de profesionist în ceea ce privește atât puterea de negociere, cât și nivelul de informare (a se vedea printre altele Hotărârea din 26 ianuarie 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, punctul 40 și jurisprudența citată).
- 40 Având în vedere o astfel de situație de inferioritate, articolul 6 alineatul (1) din această directivă prevede că clauzele abuzive nu creează obligații pentru consumatori. Este vorba despre o dispoziție imperativă care urmărește să substituie echilibrul formal pe care îl instituie contractul între drepturile și obligațiile cocontractanților printr-un echilibru real, de natură să restabilească egalitatea dintre aceștia (a se vedea printre altele Hotărârea din 21 decembrie 2016, Gutiérrez Naranjo și alții, C-154/15, C-307/15 și C-308/15, EU:C:2016:980, punctele 53 și 55, precum și Hotărârea din 26 ianuarie 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, punctul 41).
- 41 În acest context, Curtea a considerat deja de mai multe ori că instanța națională este obligată să analizeze din oficiu caracterul abuziv al unei clauze contractuale care se încadrează în domeniul de aplicare al Directivei 93/13, suplinind în acest fel dezechilibrul existent între consumator și profesionist, din moment ce dispune de elementele de drept și de fapt necesare în acest scop (Hotărârea din 14 martie 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, punctul 46 și jurisprudența citată, Hotărârea din 21 decembrie 2016, Gutiérrez Naranjo și alții, C-154/15, C-307/15 și C-308/15, EU:C:2016:980, punctul 58, precum și Hotărârea din 26 ianuarie 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, punctul 43).
- 42 În plus, Directiva 93/13 impune statelor membre, după cum reiese din articolul 7 alineatul (1) din aceasta coroborat cu al douăzeci și patru considerent al său, să prevadă mijloace adecvate și eficiente pentru a preveni utilizarea în continuare a clauzelor abuzive în contractele încheiate cu consumatorii de către profesioniști (Hotărârea din 26 iunie 2019, Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2019:537, punctul 44 și jurisprudența citată).
- 43 Astfel, deși Curtea a stabilit deja, în mai multe rânduri și ținând seama de cerințele prevăzute la articolul 6 alineatul (1), precum și la articolul 7 alineatul (1) din Directiva 93/13, modul în care instanța națională trebuie să asigure protecția drepturilor conferite consumatorilor de această directivă, este la fel de adevărat că, în principiu, dreptul Uniunii nu armonizează procedurile aplicabile examinării caracterului pretins abuziv al unei clauze contractuale și că acestea sunt stabilite, prin urmare, de ordinea juridică internă a statelor membre, cu condiția însă ca ele să nu fie mai puțin favorabile decât cele aplicabile unor situații similare supuse dreptului intern (principiul echivalenței) și să nu facă imposibilă în practică sau excesiv de dificilă exercitarea drepturilor conferite de dreptul Uniunii (principiul efectivității) (a se vedea printre altele Hotărârea din 26 iunie 2019, Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2019:537, punctele 45 și 46, precum și jurisprudența citată).
- 44 În ceea ce privește principiul echivalenței, este necesar să se arate că Curtea nu dispune de niciun element de natură să dea naștere unor îndoieli cu privire la conformitatea reglementării naționale în discuție în litigiul principal cu acest principiu.
- 45 În ceea ce privește principiul efectivității, trebuie arătat că fiecare situație în care se ridică problema dacă o dispoziție procedurală națională face imposibilă sau excesiv de dificilă aplicarea dreptului Uniunii trebuie analizată ținând seama de locul pe care această dispoziție îl ocupă în cadrul procedurii în ansamblul său, de modul în care se derulează și de particularitățile acesteia, precum și, după caz, de principiile care stau la baza sistemului jurisdicțional național, precum

- protecția dreptului la apărare, principiul securității juridice și buna desfășurare a procedurii (Hotărârea din 22 aprilie 2021, Profi Credit Slovakia, C-485/19, EU:C:2021:313, punctul 53). Cu toate acestea, specificitatea procedurilor nu poate constitui un element de natură să afecteze protecția juridică de care trebuie să beneficieze consumatorii în temeiul dispozițiilor Directivei 93/13 (Hotărârea din 21 aprilie 2016, Radlinger și Radlingerová, C-377/14, EU:C:2016:283, punctul 50, precum și jurisprudența citată).
- 46 În plus, Curtea a precizat că obligația statelor membre de a asigura efectivitatea drepturilor conferite justițiabililor de dreptul Uniunii implică, în special pentru drepturile care decurg din Directiva 93/13, o cerință de protecție jurisdicțională efectivă, reafirmată la articolul 7 alineatul (1) din această directivă și consacrată de asemenea la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, care se aplică printre altele în ceea ce privește definirea modalităților procedurale referitoare la acțiunile în justiție întemeiate pe astfel de drepturi (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 iunie 2021, BNP Paribas Personal Finance, C-776/19-C-782/19, EU:C:2021:470, punctul 29 și jurisprudența citată).
- 47 În această privință, Curtea a statuat că, în lipsa unui control eficient al caracterului potențial abuziv al clauzelor contractului în discuție, respectarea drepturilor conferite de Directiva 93/13 nu poate fi garantată (Hotărârea din 4 iunie 2020, Kancelaria Medius, C-495/19, EU:C:2020:431, punctul 35 și jurisprudența citată).
- 48 Prin urmare, condițiile stabilite de legislația internă, la care face trimitere articolul 6 alineatul (1) din Directiva 93/13, nu pot aduce atingere substanței dreptului pe care această dispoziție îl conferă consumatorilor ca o clauză reputată abuzivă să nu creeze obligații pentru aceștia (Hotărârea din 21 decembrie 2016, Gutiérrez Naranjo și alții, C-154/15, C-307/15 și C-308/15, EU:C:2016:980, punctul 71, precum și Hotărârea din 26 ianuarie 2017, Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, punctul 51).
- 49 Astfel, Curtea a amintit deja că o protecție efectivă a drepturilor conferite consumatorilor de această directivă nu poate fi garantată decât cu condiția ca sistemul procedural național să permită, în cadrul procedurii ordonanței de plată sau în cel al procedurii de executare a ordonanței de plată, un control din oficiu al naturii potențial abuzive a clauzelor cuprinse în contractul în cauză (a se vedea printre altele Hotărârea din 18 februarie 2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, punctul 46, și Hotărârea din 13 septembrie 2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, punctul 44).
- 50 În această privință, Curtea a apreciat că, în ipoteza în care în stadiul executării ordonanței de plată nu este prevăzut niciun control din oficiu, efectuat de instanță, al caracterului eventual abuziv al clauzelor cuprinse în contractul în cauză, trebuie să se considere că o reglementare națională este de natură să aducă atingere efectivității protecției urmărite de Directiva 93/13 în cazul în care aceasta nu prevede un astfel de control în stadiul emiterii ordonanței de plată sau atunci când un astfel de control este prevăzut numai în stadiul opoziției formulate împotriva ordonanței de plată, dacă există un risc care nu e neglijabil ca consumatorul în cauză să nu formuleze opoziția necesară fie din cauza termenului deosebit de scurt prevăzut pentru aceasta, fie având în vedere costurile pe care le-ar presupune o acțiune în justiție în raport cu quantumul creanței contestate, fie pentru că legislația națională nu prevede obligația comunicării tuturor informațiilor necesare acestuia pentru a-i permite să stabilească întinderea drepturilor sale (Hotărârea din 20 septembrie 2018, EOS KSI Slovensko, C-448/17, EU:C:2018:745, punctul 46 și jurisprudența citată).

- 51 Curtea a declarat de asemenea că această directivă trebuie să fie interpretată în sensul că se opune unei reglementări naționale care nu permite instanței de executare, în cadrul unei proceduri de executare ipotecară, nici să aprecieze, din oficiu sau la cererea consumatorului, caracterul abuziv al unei clauze cuprinse în contractul din care rezultă datoria solicitată și pe care se întemeiază titlul executoriu, nici să adopte măsuri provizorii, printre care în special suspendarea executării, atunci când adoptarea acestor măsuri este necesară pentru garantarea deplinei eficacități a deciziei finale a instanței sesizate cu procedura pe fond corespunzătoare, competentă să verifice caracterul abuziv al acestei clauze (Ordonanța din 14 noiembrie 2013, Banco Popular Español și Banco de Valencia, C-537/12 și C-116/13, EU:C:2013:759, punctul 60, precum și Hotărârea din 17 iulie 2014, Sánchez Morcillo și Abril García, C-169/14, EU:C:2014:2099, punctul 28).
- 52 În cauza principală, din dosarul de care dispune Curtea reiese că, prin încheierea din 12 aprilie 2019, instanța de trimitere a încuviințat executarea silită a contractului în discuție. În plus, caracterul eventual abuziv al clauzelor acestui contract nu pare să fi făcut obiectul unui control jurisdicțional anterior.
- 53 Or, din decizia de trimitere reiese că articolul 713 alineatul (2) din Codul de procedură civilă modificat nu mai permite instanței de executare să controleze, în cadrul unei contestații la executare, fie din oficiu, fie la cererea consumatorului, caracterul abuziv al clauzelor unui contract de leasing financiar care constituie titlu executoriu, ca urmare a faptului că acest control poate fi efectuat de instanța de fond în cadrul unei acțiuni de drept comun care nu este supusă niciunui termen, instanța menționată având puterea de a suspenda procedura de executare silită în temeiul Legii nr. 193/2000.
- 54 În această privință, trebuie amintit că, la punctul 61 din Hotărârea din 26 iunie 2019, Addiko Bank (C-407/18, EU:C:2019:537), Curtea a considerat că împrejurarea că, în temeiul dreptului național, controlul caracterului eventual abuziv al clauzelor cuprinse într-un contract de credit ipotecar, încheiat între un profesionist și un consumator, poate fi exercitat nu de instanța sesizată cu cererea de executare silită a unui astfel de contract, ci, ulterior și dacă este cazul, numai de instanța de fond sesizată de consumator cu o acțiune în declararea nulității acestor clauze abuzive este vădit insuficientă pentru a se asigura eficiența deplină a protecției consumatorilor urmărite de Directiva 93/13.
- 55 Astfel, Curtea a apreciat că, în ipoteza în care procedura de executare silită se finalizează înainte de pronunțarea deciziei instanței de fond prin care se declară caracterul abuziv al clauzei contractuale aflate la originea acestei executări silite și, pe cale de consecință, nulitatea procedurii respective, această decizie nu ar permite să se asigure consumatorului menționat decât o protecție *a posteriori* de natură financiară, care s-ar dovedi incompletă și insuficientă și nu ar constitui un mijloc nici adecvat, nici eficient pentru a opri utilizarea acestei clauze, contrar prevederilor articolului 7 alineatul (1) din Directiva 93/13 (Ordonanța din 6 noiembrie 2019, BNP Paribas Personal Finance SA Paris Sucursala București și Secapital, C-75/19, nepublicată, EU:C:2019:950, punctul 32, precum și jurisprudența citată).
- 56 Desigur, spre deosebire de împrejurările factuale și procedurale din cauzele Banco Popular Español și Banco de Valencia, precum și Sánchez Morcillo și Abril García, în care a fost dată Ordonanța din 14 noiembrie 2013 (C-537/12 și C-116/13, EU:C:2013:759) și, respectiv, a fost pronunțată Hotărârea din 17 iulie 2014 (C-169/14, EU:C:2014:2099), în cadrul cărora dreptul național nu permitea instanței să adopte măsuri provizorii în așteptarea examinării clauzelor

contractuale pe fond, în prezenta cauză, instanța de fond sesizată cu o acțiune distinctă de cea referitoare la procedura de executare silită dispune de posibilitatea de a suspenda procedura menționată.

- 57 Cu toate acestea, din observațiile Comisiei, care nu au fost contestate de guvernul român, reiese că, în cadrul acestei acțiuni distincte în fața instanței de fond, consumatorul care solicită suspendarea procedurii de executare silită este obligat să plătească o cauțiune care este calculată pe baza valorii obiectului acțiunii.
- 58 În această privință, din jurisprudența citată la punctul 50 din prezenta hotărâre reiese că costurile pe care le-ar presupune o acțiune în justiție în raport cu cuantumul creanței contestate nu trebuie să fie de natură să descurajeze consumatorul să sesizeze instanța în vederea examinării naturii potențial abuzive a clauzelor contractuale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 14 iunie 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, punctul 54, Hotărârea din 18 februarie 2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, punctele 52 și 54, precum și Hotărârea din 20 septembrie 2018, EOS KSI Slovensko, C-448/17, EU:C:2018:745, punctul 46).
- 59 Or, este probabil ca un debitor care nu își execută obligația de plată să nu dispună de resursele financiare necesare pentru a constitui garanția cerută (Hotărârea din 26 iunie 2019, Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2019:537, punctul 60). Această situație se regăsește cu atât mai mult atunci când, după cum a arătat domnul avocat general la punctul 58 din concluzii, valoarea obiectului acțiunilor formulate depășește semnificativ valoarea totală a contractului, așa cum pare să fie situația în prezenta cauză.
- 60 Din ansamblul acestor considerații rezultă că articolul 6 alineatul (1) și articolul 7 alineatul (1) din Directiva 93/13 trebuie să fie interpretate în sensul că se opun unei legislații naționale care nu permite instanței de executare, sesizată cu o contestație la executare, să aprecieze, din oficiu sau la cererea consumatorului, caracterul abuziv al clauzelor unui contract încheiat între un consumator și un profesionist care constituie titlu executoriu, din moment ce instanța de fond, care poate fi sesizată cu o acțiune distinctă de drept comun în vederea examinării caracterului eventual abuziv al clauzelor unui asemenea contract, nu poate suspenda procedura de executare silită până la pronunțarea unei hotărâri pe fond decât în urma plății unei cauțiuni la un nivel care poate descuraja consumatorul să introducă și să mențină o asemenea acțiune.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 61 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

Articolul 6 alineatul (1) și articolul 7 alineatul (1) din Directiva 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii trebuie să fie interpretate în sensul că se opun unei legislații naționale care nu permite instanței de executare silită a unei creanțe, sesizată cu o contestație la această executare, să aprecieze, din oficiu sau la cererea consumatorului, caracterul abuziv al clauzelor unui contract încheiat între un consumator și un profesionist care constituie titlu executoriu, din

moment ce instanța de fond, care poate fi sesizată cu o acțiune distinctă de drept comun în vederea examinării caracterului eventual abuziv al clauzelor unui asemenea contract, nu poate suspenda procedura de executare silită până la pronunțarea unei hotărâri pe fond decât în urma plății unei cauțiuni la un nivel care poate descuraja consumatorul să introducă și să mențină o asemenea acțiune.

Semnături